'ZONDE IS VOLGENS MIJ: NIET LEVEN VOLGENS JE DOEL'

"Ik vertrouw erop dat God weet wat mijn doel is en mij daarin wil leiden als ik mij afhankelijk durf op te stellen – langs het kwaad en door verzoekingen heen", zegt advocaat en politicus Don Ceder. Afhankelijkheid van God betekent voor hem 'ultieme vrijheid'. Zevende en laatste in een serie gesprekken over de actualiteit van het oudste christelijke gebed, het Onze Vader.

Tekst: Elze Riemer
Beeld: Jedi Noordegraaf

'God is voor mij vooral een herder; iemand die leidt, achter wie ik aan ga en die ik vertrouw", zegt Don Ceder, advocaat en bij komende gemeenteraadsverkiezingen in Amsterdam lijsttrekker van de ChristenUnie. Ceder bekeerde zich op zeventienjarige leeftijd tot het christendom, en heeft weinig met tradities, rituelen en dogma's. Het Onze Vader zal je hem niet horen bidden. Niet omdat hij er wat tegen heeft, maar simpelweg omdat hij dat niet heeft meegekregen. "Ik bid in mijn eigen woorden."

Toch was je wel enthousiast toen ik je vroeg voor een interview over de bede 'En breng ons niet in beproeving, maar red ons uit de greep van het kwaad'. Waarom?
"Inhoudelijk gezien is dit voor mij een heel belangrijke bede. Ik lees de Bijbel overigens vaker in het Engels dan in het Nederlands, en in de meeste vertalingen lees ik dan: *and lead us not into temptation* – en leid ons niet in verzoeking. Dit impliceert een God die ons leidt. Met deze bede vraag ik of Hij dat wil doen, steeds weer, elke dag. Daar zit voor mij een gekozen afhankelijkheid in, dat je je láát leiden. Een soort overgave waarin ik ook vraag of Hij me wil behoeden voor het kwaad. Ik bid het niet met steeds dezelfde woorden, maar het is wel iets waar ik elke dag mee begin: de keuze om mij afhankelijk op te stellen van God. Dat staat haaks op de hedendaagse cultuur en tijd, waarin juist autonomie het hoogste goed lijkt; een cultuur waar ik in zekere zin toch een product van ben. Misschien dat ik het daarom juist ook wel mooi vind, omdat het daarmee een bewuste keuze wordt. En ja, het is eng en lang niet altijd even makkelijk. Het vraagt vertrouwen, hoop en geloof in een God die goed is. Dat is een dagelijkse uitdaging voor elke gelovige – ook voor mij."

Wat betekent dat voor jou, je afhankelijk opstellen van God?
"Ultieme vrijheid. Voor mijn bekering, nu elf jaar geleden, dacht ik vrij te zijn. In werkelijkheid was ik slaaf van mijn eigen verlangens. Ik ben nu vrijer dan ik ooit ben geweest. Niet omdat ik van God afhankelijk móét zijn, maar omdat ik daar zelf voor kies."

Wat is het kwaad voor jou?
"Het kwaad kan ik niet los zien van het begrip zonde. Naast de vele gangbare definities van kwaad en zonde – de afwezigheid van het goede, het overtreden van goddelijke wetten, de opstandigheid van de mens tegenover God, de Satan als entiteit – heb ik ooit meegekregen dat het woord 'zonde' in de Bijbel geregeld een vertaling is van het oorspronkelijke Griekse woord hamartia. Letterlijk vertaald betekent *hamartia* 'het missen van het doel'. Dat vond ik een mooie ontdekking, omdat het zonde en kwaad in een heel ander perspectief zet. Niet als iets dat alleen maar zwart-wit is. De vraag die na deze definitie onvermijdelijk volgt is: wat is het doel dan? Ik geloof dat God ons allemaal heeft geschapen met een bepaald doel en dat Hij ons daarin wil leiden. Het kwaad zit hem dan volgens mij in: niet leven en handelen overeenkomstig zijn doel, zelf een plan trekken dat haaks staat op Gods plan en hoe mensen met elkaar en Hem zouden moeten omgaan. Daarom is die afhankelijkheid zo belangrijk. Ik vertrouw erop dat God weet wat mijn doel is en mij daarin wil leiden als ik mij afhankelijk durf op te stellen – langs het kwaad en door verzoekingen heen."

Hoe vertaalt zich dat in je dagelijks leven?
"Om een voorbeeld te noemen: vier jaar geleden werd ik gepolst of ik wilde solliciteren naar een (onverkiesbare) plek op de kandidatenlijst van de ChristenUnie. Ik was student, 23, had niets te verliezen en vond dit verzoek hartstikke leuk. Er was eigenlijk geen goede reden om niet te solliciteren. Na nadenken en gebed kreeg ik toch het gevoel dat ik het niet moest doen en dat ik mij op dat moment op iets anders moest richten. Het was iets goeds, maar kennelijk niet voor dat moment. En dus sloeg ik het verzoek af. Vorig jaar kwam de sollicitatieprocedure voor de Tweede Kamerkandidatenlijst langs en nu vond ik, ook na gebed, dat ik het wél moest doen. Die verkiezingen verliepen goed (Ceder, op plaats 7 van de lijst, werd niet gekozen, maar behaalde wel 8.276 voorkeurstemmen, *ER*). Nu ben ik dan bij de gemeenteraadsverkiezingen lijsttrekker van de ChristenUnie in Amsterdam. Zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen, ook in mijn werk als advocaat."

Wat is het doel voor jouw leven?
"Ik voel me sterk verbonden met mensen voor wie opgekomen moet worden, omdat ze dat zelf niet kunnen. Daarom ben ik ook rechten gaan studeren. Gaandeweg heb ik ervoor gekozen om advocaat te worden, wat ik nu een paar jaar doe. Tegelijkertijd voel ik me steeds meer geroepen tot de politiek. Dat zie ik niet als een carrièreswitch, maar als een manier om de problemen waar ik als advocaat tegenaan loop op hoger niveau aan te pakken. Steeds meer heb ik het gevoel dat ik aan het dweilen ben met de kraan open; ik help mensen één op één en dat is mooi werk, maar er schort zoveel aan de regelgeving en het beleid. Er is een soort draaideureffect, waarbij je steeds tegen dezelfde grenzen en problemen aanloopt. De politiek voelt dus als een natuurlijk gevolg op wat ik nu doe. Ik wil die kraan dichtdraaien, in plaats van maar blijven dweilen. Het betekent overigens niet dat ik stop als advocaat, dat werk blijft belangrijk. Ik ben nu op zoek naar gelijkgezinden, zodat ik mijn advocatenkantoor kan uitbreiden. Ik kan nu eenmaal niet op twee plekken tegelijk zijn."

Het klinkt alsof het je allemaal makkelijk afgaat, alsof je de hele wereld aankan.
"Dat valt reuze mee. Maar het klopt dat ik me niet snel uit het veld laat slaan. Het klinkt misschien gek na al dat gepraat over afhankelijkheid, maar ik sta eigenlijk heel →

Don Ceder (28) is advocaat en bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezing in Amsterdam lijsttrekker van de ChristenUnie. Op 25-jarige leeftijd zette hij zijn eigen advocatenkantoor op, vanuit het verlangen kwetsbare mensen rechtsbijstand te kunnen verlenen. Vanwege zijn werkzaamheden is hij inmiddels door zakenblad *Forbes* geselecteerd voor de prestigieuze *30 under 30 list 2018*. In zijn vrije tijd is hij diskjockey waarbij hij het liefst rhythm-and-bluesmuziek uit de jaren '80 draait. Ceder is alleenstaand en woont in Amsterdam.

nuchter in het leven. Ik moet dan denken aan Sadrach Mesach en Abednego die weigerden te buigen voor het gouden beeld dat koning Nebukadnezar had laten maken, ook al zouden ze dan in een oven worden gegooid. Ze zeiden: 'Als de God die wij vereren ons uit een brandende oven en uit uw handen kan redden, zal hij ons redden. Maar ook al redt hij ons niet, majesteit, weet dan dat wij uw goden niet zullen vereren, noch zullen buigen voor het gouden beeld dat u hebt opgericht' (Daniël 3, 17-18). Een dergelijke instelling probeer ik ook in het leven te hebben. Prachtig als God mooie deuren voor je opent, maar zo niet, dan niet. Ik laat het leven op me afkomen en probeer de dingen te nemen zoals ze zijn, en soms zijn die dingen verdrietig en moeilijk. Dat hoort erbij. Een leven zonder tegenslag en pijn is onmogelijk."

Je hebt je op je zeventiende bekeerd tot het christelijk geloof, wat veranderde er daardoor voor jou?
"God stond vanaf dat moment centraal in mijn leven, in plaats van ikzelf. Dat betekende voor mij onder andere dat ik continu nadacht over wat dat dan betekent. Door de liefde en genade van God veranderde mijn kijk op het leven, de wereld en de mensen. Dat is een proces dat nog steeds gaande is en waar ik nooit klaar mee zal zijn. In het begin was het geloof makkelijk, als een eerste liefde. Maar gaandeweg werd ik wat volwassener en ontdekte ik dat het ook gewoon hard werken is. Dat merk je ook in deze bede. Hierin wordt je afhankelijk opstellen van God een bewuste keus, in plaats van iets dat vanzelf gaat omdat je nog helemaal 'in de Heer' bent. Ik ga ook door periodes waarin ik geen idee heb waar God is. Maar dan houd ik vast aan de belofte dat Hij mij nooit zal verlaten, hoe verlaten ik mij dan ook op dat moment voel."

Je bent nog steeds kerkelijk, wat voor rol speelt het kwaad in jouw kerk?
"Ik ben lid van een internationale kerk hier in Amsterdam, de Victory Outreach gemeente. Het is een kerk die veel oog heeft voor de kwetsbaren in de samenleving en daarmee dus ook voor het kwaad dat hen, en ons allemaal, kan treffen. In de visie van de kerk wordt dit onder woorden gebracht als 'uitreiken naar de schatten van de duisternis' (Jesaja 45, 2-3). Dit doen we onder andere door een rehabilitatiehuis waar we mensen begeleiden die aan de afgrond van het leven hebben geleefd als gevolg van bijvoorbeeld verslaving, criminaliteit of prostitutie. Ik kwam deze kerk op elfjarige leeftijd binnen en door de jaren heen heb ik gezien wat verkeerde keuzes, tegenslagen, schulden en armoede met mensen kan doen. Tegelijkertijd zag en zie ik hoe mensen opknappen en opbloeien als er íemand is die om hen geeft en zegt: je mag er zijn. Veel van de mensen die we hebben opgevangen zijn nu goede vrienden van mij, hoe zwaar ze ook verslaafd waren of in de problemen zaten. Het zijn mensen geworden die een waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving. We moeten allemaal gered worden uit de greep van het kwaad, maar we kunnen elkaar daar heel goed bij helpen – alleen maar door iemand niet te veroordelen, maar juist naast diegene te gaan staan. Ik denk dat hier de bron ligt van mijn passie en energie. Ik ken zoveel voorbeelden van mensen die er bovenop zijn gekomen. Omzien naar de ander maakt echt een verschil."

Hoe kom je als advocaat in aanraking met het kwaad?
"Ik werk veel met mensen die in de schulden zitten en daardoor in een negatieve spiraal zijn geraakt. Wat ik zie is dat de inhaligheid van onze maatschappij helemaal is doorgeschoten tot op het punt dat mensen totaal te gronde worden gericht. Schulden vormen een miljardenindustrie, terwijl mensen met schulden stelselmatig onderdrukt worden. Het gaat daarbij veelal ook om schulden die ontstaan op het moment dat iemands leven op de kop wordt gezet door een heftige gebeurtenis. Uiteindelijk is de schuld vele malen hoger dan het bedrag waar het eigenlijk om ging, door alle bijkomende kosten, zoals incassokosten en rente. Voor veel bedrijven zijn (onrechtmatige) incasso- en proceskosten een verdienmodel op zich geworden. Het maakt mensen, gezinnen en huishoudens helemaal kapot. En elk jaar weer meer. Het is een vorm van onrecht dat alleen maar kan gebeuren omdat veel van die mensen minder weerbaar zijn. Dat is puur kwaad."

Waar droom je van?
"Ik moest een paar jaar geleden kiezen tussen promoveren of advocaat worden. Ik koos het laatste, maar in de nabije toekomst hoop ik alsnog in, bijvoorbeeld, rechtsfilosofie te kunnen promoveren. Naast dat ik als politicus de komende periode het verschil wil maken, zou ik eigenlijk ook nog theologie willen studeren. Dat verlangen leeft al geruime tijd. Ik ben daardoor gefascineerd, maar doe er nu te weinig mee. Matteüs 5, 8 is een belangrijke bijbeltekst voor mij: 'Gelukkig wie zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien'. Dat vind ik zo'n prachtige zin. God zien interpreteer ik niet alleen als iets voor het hiernamaals, maar ook als iets voor nu: God zien om je heen, in de ander, in de natuur, in alles wat ik doe. Op sommige momenten is me dat inzicht wat meer gegund en dat geeft het leven zoveel meer betekenis. Ik leef echt op als ik met anderen over zulke dingen kan praten. Ik zou mijn leven daar op een gegeven moment wel aan willen wijden. Maar vooralsnog heb ik nog wel even mijn handen vol aan de advocatuur en de politiek." •